



COOPERAREA TERITORIALĂ EUROPEANĂ

Cooperarea teritorială europeană este instrumentul politicii de coeziune care are drept obiectiv soluționarea problemelor transfrontaliere și dezvoltarea în comun a potențialului diverselor teritorii. Acțiunile de cooperare sunt sprijinite din Fondul european de dezvoltare regională prin intermediul a trei componente-cheie: cooperarea transfrontalieră, cooperarea transnațională și cooperarea interregională.

TEMEI JURIDIC

Articolul 178 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 din 17 decembrie 2013.

DISPOZIȚII GENERALE

Cooperarea teritorială europeană (CTE) este o componentă a politicii de coeziune din 1990. Pentru perioada de programare 2014-2020, pentru prima dată în istoria politicii de coeziune europene, a fost adoptat un regulament specific care vizează acțiunile de cooperare sprijinite din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR). Cooperarea teritorială europeană este instrumentul politicii de coeziune care are drept obiectiv soluționarea problemelor transfrontaliere care necesită soluții comune și dezvoltarea în comun a potențialului diverselor teritorii.

Cuantumul alocat CTE pentru exercițiul bugetar 2014-2020 este de 9,3 miliarde EUR. Aceste resurse sunt împărțite astfel:

1. 74,05 % pentru cooperarea transfrontalieră. Aceste programe vizează să apropie regiunile sau autoritățile locale care au frontiere comune (terestre sau maritime) pentru a dezvolta zonele de frontieră, pentru a-și utiliza potențialul de dezvoltare neexploatat și pentru a aborda împreună provocările comune existente. Printre problemele comune se numără: accesul redus la tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC); infrastructură de transport insuficientă; industrii locale aflate în declin; un mediu de afaceri neadecvat; lipsa rețelelor de administrații locale și regionale; niveluri reduse de cercetare și inovare și implementare a TIC; poluarea mediului; prevenirea riscurilor; atitudini negative față de cetățenii țărilor vecine etc.;
2. 20,36 % pentru cooperarea transnațională. Aceste programe vizează teritorii transnaționale și au drept obiectiv consolidarea cooperării pe baza acțiunilor de promovare a dezvoltării teritoriale integrate la nivelul entităților naționale, regionale și locale în zone geografice europene vaste. De asemenea, programele vizează



cooperarea transfrontalieră maritimă, în cazul în care nu este deja acoperită de programele de cooperare transfrontaliere;

3. 5,59 % pentru cooperarea interregională. Scopul acestor programe este să crească eficacitatea politicii de coeziune pe baza acțiunilor care promovează schimburi de experiență între regiuni cu privire la aspecte precum elaborarea și implementarea programelor, dezvoltarea urbană durabilă și analizarea tendințelor de dezvoltare pe teritoriul Uniunii. Schimburile de experiență pot include promovarea cooperării reciproc avantajoase între grupuri inovatoare care desfășoară activități de cercetare intense și schimburile între cercetători și institutele de cercetare.

ACOPERIRE GEOGRAFICĂ

În principiu, toate frontierele interne și externe terestre ale UE, precum și frontierele maritime (regiuni separate de maximum 150 km sau, în cazul regiunilor ultraperiferice, și de peste 150 km), pot fi sprijinite prin intermediul componentei dedicate cooperării transfrontaliere. Zonele acoperite de cooperarea transnațională trebuie stabilite de Comisie, ținând seama de strategiile macroregionale și maritime, cu posibilitatea ca statele membre să adauge teritorii limitrofe. Cooperarea interregională vizează întregul teritoriu al Uniunii Europene. Regiunile ultraperiferice pot beneficia de pe urma acțiunilor cooperării transfrontaliere și transnaționale în cadrul unui singur program de cooperare.

Și țările terțe pot participa la programe de cooperare. În astfel de cazuri, Instrumentul european de vecinătate (IEV) și Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA II) pot fi utilizate, de asemenea, pentru a finanța acțiuni de cooperare.

CONCENTRARE TEMATICĂ

Pentru a asigura impactul maxim posibil al politicii de coeziune și pentru a contribui la realizarea Strategiei Europa 2020, sprijinul din FEDR pentru programele CTE trebuie concentrat asupra unui număr limitat de obiective tematice^[1], care sunt legate direct de prioritățile strategiei în cauză. În cadrul fiecărui obiectiv tematic, Regulamentul privind FEDR^[2] stabilește o serie de priorități de investiții în cadrul obiectivelor tematice. Acestea sunt completate de priorități suplimentare adaptate la nevoile specifice ale acțiunilor CTE.

Programele transfrontaliere și transnaționale trebuie să se concentreze asupra a maximum patru obiective tematice, în timp ce, în cazul cooperării interregionale, nu există astfel de limitări. Printre domeniile prioritare specifice programelor CTE se numără:

1. Cooperarea transfrontalieră: promovarea de locuri de muncă durabile și de calitate și sprijinirea mobilității profesionale prin integrarea piețelor de muncă transfrontaliere, promovarea incluziunii sociale și integrarea comunităților la nivel

[1]Articolul 9 din Regulamentul (CE) nr. 1303/2013 din 17 decembrie 2013 conține o listă de obiective tematice.

[2]Articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 1301/2013 din 17 decembrie 2013.



transfrontalier, dezvoltarea și implementarea unor programe comune ce vizează educația, formarea profesională și formarea etc.

2. Cooperarea transnațională: consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice și ale părților interesate și a eficienței administrației publice prin dezvoltarea de strategii macroregionale și maritime și coordonarea acestora;
3. Cooperarea interregională: consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice și ale părților interesate și a eficienței administrației publice prin diseminarea bunelor practici și a cunoștințelor de specialitate și promovarea schimburilor de experiență.

DISPOZIȚII SPECIFICE PROGRAMELOR DE COOPERARE

Având în vedere faptul că mai multe state membre s-au implicat în elaborarea și implementarea programelor de cooperare, dispozițiile de reglementare care vizează CTE abordează o serie de aspecte specifice, cum ar fi alocarea pasivelor în cazul corecțiilor financiare, procedurile în vederea înființării unui secretariat comun de către autoritatea de management, proceduri speciale pentru implicarea țărilor și teritoriilor terțe, cerințe privind rapoarte de implementare etc.

Statele membre care participă la un program de cooperare trebuie să desemneze o autoritate de management unică, o autoritate de certificare unică și o autoritate de audit unică. De asemenea, autoritatea de management și autoritatea de audit trebuie să aibă sediul în același stat membru.

Dispoziția potrivit căreia fiecare stat membru trebuie să adopte norme naționale privind eligibilitatea cheltuielilor (care reglementează alte programe finanțate din FEDR) nu este adecvată în cazul CTE. Ca urmare, a fost necesară stabilirea unei ierarhii clare a normelor privind eligibilitatea cheltuielilor la nivel european.

De asemenea, implicarea mai multor țări are drept rezultat costuri administrative mai ridicate. În consecință, plafonul pentru cheltuielile destinate asistenței tehnice a fost stabilit la un nivel mai ridicat decât în cazul altor tipuri de programe.

PROPUNEREA PENTRU POLITICA DE COEZIUNE A UE DUPĂ 2020

În mai 2018, Comisia a venit cu o serie de propuneri de noi regulamente privind politica de coeziune a UE după 2020. Printre acestea se numără un regulament ce conține dispoziții specifice pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg). În viitor, CTE va avea probabil cinci componente:

- cooperarea transfrontalieră;
- cooperarea transnațională și cooperarea maritimă;
- cooperarea regiunilor ultraperiferice;
- cooperarea interregională;
- investițiile interregionale pentru inovare.

De asemenea, propunerea de regulament stabilește două obiective specifice Interreg:



- îmbunătățirea guvernancei Interreg și
- îmbunătățirea siguranței și securității în Europa.

În iulie 2020 Consiliul European a ajuns la un acord privind bugetul pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027. În concluziile sale, Consiliul European a propus alocarea a 7,93 miliarde EUR pentru cooperarea teritorială europeană.

Regulamentul face obiectul procedurii legislative ordinare, în cadrul căreia Parlamentul European este pe picior de egalitate cu Consiliul. Astfel, până la sfârșitul lui 2020, aceste două instituții vor trebui să ajungă la un consens privind viitoarele norme în materie de CTE. În martie 2019, Parlamentul a încheiat prima lectură.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Întrucât Regulamentul CTE face obiectul procedurii legislative ordinare, Parlamentul European a avut un cuvânt de spus în ceea ce privește conținutul său pe picior de egalitate cu Consiliul. Parlamentul a sprijinit menținerea structurii actuale a CTE cu cele trei tipuri diferite de programe.

Parlamentul a acordat o atenție specială provocărilor deosebite ale regiunilor ultraperiferice și, pentru a facilita cooperarea transfrontalieră privind frontierele maritime pentru regiunile respective, s-a introdus mai multă flexibilitate în ceea ce privește regula celor 150 km. De asemenea, ca urmare a unei inițiative a Parlamentului, regiunile ultraperiferice pot beneficia în cadrul unui singur program de cooperare teritorială de alocările acordate din FEDR destinate cooperării transfrontaliere și transnaționale. În sfârșit, au fost elaborate norme specifice pentru a satisface nevoile regiunilor ultraperiferice în cadrul cooperării cu țări terțe.

În cazul cooperării transnaționale, Parlamentul și-a susținut cu succes poziția, potrivit căreia Comisia trebuie să țină seama de strategiile macroregionale și maritime existente atunci când decide ce zone sunt eligibile pentru sprijin.

Parlamentul a asigurat o mai mare flexibilitate a normelor în două moduri: concentrând 80 % din fonduri pe patru obiective tematice și lăsând restul de 20 % deschise; introducând o marjă de flexibilitate de 15 % pentru transferarea resurselor între pachetul transfrontalier și cel transnațional.

Parlamentul European consideră că lista diferitelor priorități de investiții a fost adaptată la nevoile specifice ale cooperării teritoriale europene. Modalitățile de implementare au fost simplificate pentru programele de cooperare, ceea ce a atras după sine o reducere a numărului de autorități implicate în implementarea programului, precum și clarificarea responsabilităților fiecăreia dintre ele. Cerințele privind conținutul programelor de cooperare și al rapoartelor de implementare au fost clarificate pentru a reduce sarcinile administrative ale autorităților care gestionează programele.

Parlamentul a susținut cu fermitate necesitatea de a îmbunătăți cooperarea teritorială europeană, în special următoarele aspecte:

- consolidarea cooperării teritoriale europene ca obiectiv de sine stătător al politicii de coeziune a UE, pe baza unui nivel adecvat de finanțare pentru întreaga perioadă 2014-2020;



- stabilirea unui echilibru adecvat în ceea ce privește concentrarea tematică pentru a o consolida suficient pentru a corespunde obiectivelor fixate pentru anul 2020, dar și încât să fie suficient de flexibilă pentru a putea fi adaptată la diferitele nevoi ale cooperării transfrontaliere și transnaționale;
- îmbunătățirea gestionării și controlului programelor pentru a asigura obținerea de rezultate bune.

Marek Kołodziejski
08/2020

